

Eduard Valentí

02/2007 - Medicina i Salut.

"Les *spin-off* donen més valor a un producte que no pas una patent"

Ocupa el càrrec de director d'Operacions d'R+D d'Esteve, una de les empreses farmacèutiques més importants del país. És doctor en Ciències Químiques per la Universitat de Barcelona, l'any 1988, i té una àmplia experiència professional, tant en l'àmbit universitari -on va ser professor de Química Orgànica- com en l'empresarial. Ha publicat una vintena d'articles en revistes científiques internacionals i ha participat com a expert en nombroses comissions i grups de treball en el camp de la R+D+i. Ha estat a la UAB, participant en una taula rodona organitzada pel "Fòrum de la Recerca 2006. Investigació i Societat", sobre les relacions entre la universitat i l'empresa, per buscar la millor manera perquè els descobriments dels investigadors universitaris arribin a les empreses i, finalment, a la societat.

- Universitat i empresa s'entenen bé en matèria de recerca?

- La relació és bona en el sector biomèdic i farmacèutic, que és el que jo conec, però encara pot millorar més quan parlem de transferència de coneixement, no només des de la universitat cap a l'empresa, sinó també a l'inrevés. S'ha de crear un circuit que es retroalimenta, sense oblidar el paper de cadascun -la universitat enfocada cap a una recerca més bàsica i l'empresa cap a l'aplicada-, per tal d'aconseguir l'objectiu final, que és millorar el benestar de la societat.

- Aleshores, només cal que es posin d'acord?

- Crec que és més una qüestió de caràcter legal, que es donin més facilitats institucionals per permetre als investigadors i als professors universitaris explotar patents o fer estades en empreses, sense que això signifiqui que hagin de tallar totalment la seva relació amb el món universitari.

- I com estem, si ens comparem amb Europa?

- Bàsicament, la gran diferència es dona entre els països de la UE i els EUA, on hi ha un gran dinamisme en transferència tecnològica i científica entre universitats i empreses. La decisió presa pel govern nordamericà, els anys 80, de canviar la legislació va permetre que les universitats finançades amb diners públics poguessin tenir més iniciatives per registrar patents, i els investigadors van poder rebre uns "royalties" per les seves descobertes. Això va canviar el panorama, perquè a partir de llavors les universitats van començar a invertir en recerca que es podia protegir i comercialitzar, i van començar a destacar en sectors emergents.

- Però les patents tenen els seus detractors...

- Si no hi ha patents, és difícil que hi hagi inversió en R+D+i. En l'àmbit empresarial, hem d'entendre que si una empresa inverteix uns deu anys en investigar sobre un producte i al voltant de 300 M d'euros, hagi de disposar d'un temps -que habitualment és de deu anys més- per poder comercialitzar el producte, recuperar aquesta inversió i tenir uns beneficis.

Les patents permeten difondre els descobriments científics i posar-los a l'abast de tota la comunitat científica per poder continuar avançant. No té gaire sentit que un investigador o una empresa faci un descobriment en ciència i se'l guardi com si fos un secret industrial.

- I si, en comptes de registrar patents, les universitats i els seus centres de recerca creen empreses, com ara *spin-off* o *start-up*?

- Molt millor. Aquest tipus d'empreses, derivades de la recerca universitària, són unes de les eines més potents de transferència de tecnologia, perquè permeten treballar multidisciplinàriament en diferents àrees de coneixement i el seu abast és major que un registre de patent en un àmbit molt específic de la recerca feta per un departament universitari. Les *spin-off* o les *start-up*, a més, donen més valor a un producte que no pas una patent, però per a què funcionin, el sistema ha de trobar la manera d'ajudar a crear aquest tipus d'empreses i a facilitar que, si el projecte fracassa, la gent que hi ha participat pugui tornar a fer recerca a la universitat. S'ha de premiar aquesta gent, i no castigar-la per haver demostrat el seu tarannà emprenedor.

- I una *spin-off* pot acabar sent una multinacional?

- Per què no? Si la idea és prou bona i els que l'han creat tenen voluntat per tirar el projecte endavant... Totes les empreses tenen el seu cicle de vida, i es tracta que decideixi on vol estar a cada moment. Si una *spin-off* té prou il·lusió, finançament i bona gestió no és un impossible.

- Catalunya vol esdevenir un espai de referència en recerca biomèdica dins d'Europa. Ho veu factible?

- És factible si continuem treballant per assolir-ho. Per ara, les bases estan apuntades i tant les institucions com les universitats, els hospitals i les empreses van donar el seu suport a la creació de la Bioregió de Catalunya. A tots els que treballem en aquest àmbit ens interessa poder crear un cluster de recerca biomèdica, on es facin investigacions competitives i on hi hagin investigadors de primer nivell. L'Administració és, ara, qui ha de dirigir la creació i la consolidació d'un espai d'aquestes característiques.

- La recerca interessa als joves?

- Tradicionalment, la recerca no ha estat mai objecte de predilecció dels joves, però crec que, avui dia hi ha un nombre de gent suficientment motivada per a la recerca. Per exemple, determinades carreres universitàries i altres ensenyaments, com ara biotecnologia, tenen una nota de tall molt alta per poder cursar els estudis, la qual cosa vol dir que interessa a molts joves. D'altra banda, potser encara pesa la imatge de l'investigador amb bata blanca, de fa 20 anys, reclòs al seu laboratori... Per acabar amb això, fóra interessant que els joves atrets per la recerca coneguïn aquest món, tant des del punt de vista de la universitat com de les empreses, per poder decidir amb coneixement de causa.

- Creu que la societat valora que s'inverteixi en recerca?

- La societat ha de ser conscient que invertir en recerca biomèdica és positiu per a tots. Gràcies als medicaments i als avenços biomèdics avui dia vivim el doble que fa 80 anys. Potser hi han problemes més quotidians que preocupen la societat, però tots hem de ser conscients que sense recerca no avancem i que, per avançar, es necessita invertir, tant per part de les administracions públiques com de les empreses privades.

- Quin és el percentatge que una empresa farmacèutica hauria d'invertir en R+D?

- Això depèn de cada sector específic i com es vulgui posicionar cada empresa en el mercat. Jo crec que l'important aquí, més que parlar de percentatges, és parlar de quantitats. A Esteve, per exemple, ens gastem 60 M d'euros anuals en R+D, perquè som conscients que aquest esforç que dediquem a la recerca ens assegura tenir nous productes de cara al futur, continuar creixent com a empresa i tenir una presència significativa en un mercat tan global com el farmacèutic.

- I quina és la seva opinió sobre la inversió pública en R+D del Govern espanyol?

- Ens els últims anys, el Govern espanyol ha incrementat les inversions en recerca i els ajuts a les empreses, però crec que encara és insuficient i no arribem al que pretenia l'Administració, que era que del 2005 al 2010 es duplicués el volum del sistema espanyol en ciència i tecnologia, fins que suposés el 2% del PIB de l'Estat. Per molts esforços que es facin, assolir aquesta xifra no serà possible. Hi hauria d'haver una inversió pública més decidida i fruit d'un pacte d'estat, per tal que sigui quin sigui el proper partit que formi govern, estigui d'acord amb aquesta estratègia.

- El govern pretén que la participació de les empreses en aquest PIB sigui del 55%...

- Això vol dir que les empreses hem de contribuir fins a arribar a l'1,1% i ara anem pel 0,6%. Penso que aconseguir-ho requereix un consens, el qual, que jo sàpiga, encara no s'hi ha arribat. Tots estarem encantats d'aconseguir-ho, malgrat que tot i així ens quedem encara lluny del 3% fixat per la UE per al 2010. Entrevista: María Jesús Delgado
Fotografia: Montserrat Benito

